

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, féliven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Böjti vigasztalás.

Ján. 14ts.

II.

Nékünk magyar református keresztyéneknek is legfőbb vágyunk, reménységünk és létecélnünk az a teljes, igazi, békességes, tökéletes, boldog élet, amely a Krisztussal való benső lelki közösségben határozódik. Ez a keresztyén élet azonban, — fájdalom! — nincs meg közöttünk, nincs meg országunkban, hazánkban, nemzetünkben, egyházunkban, sőt nincs meg egyen-egyen önmagunkban sem. De nincsen ez meg, — sajnos, — azoknál a népeknél sem, amelyeknek gyűlölködő szívtelensége, ádáz ellenségeskedése és olthatatlan mammonszomja miatt mi most az árvaság siralmas napjait számláljuk. Nincsen pedig meg ez a békességes élet jelenleg sehol a föld színén azért, mert nem él a szívekben, a lelkekben a Jézus Krisztus. Ezért jutottunk keserves árvaságra mi, itt ebben a szomorú, szegény hazában és ezért jutnak ugyanerre az árvasági állapotra a mi ellenségeink is egymás után, közelben és távolban egyaránt. És nem is vonul el a harag, a gyűlölködés, a pusztítás pallosos daemona erről a földről mindaddig, amíg ei nem jó amaz erősebb, aki őt legyőzi s minden legyőzést, melyhez bizott, elveszi és az Isten igaz ügyét diadalra segíti (Lk1122).

En úgy érzem és erős a hitem az Úrban, hogy mi hozzánk már közeledik az isteni szabadtó kegyelem; de százszor jaj nekünk, ha annak üdvös működését bűnös könnyelműséggel és emberietlen gyűlölködéssel feltartóztatjuk. Bezzeg egyetértők azok a mi ellenségeink, akik időleges sátánygyőzedelmük mámorában elbizakodva, farizeusi képmutatással azt mondogathatják: Hálát adunk néked Isten, hogy nem vagyunk olyanok, mint egyéb emberek, mint például a magyarok; holott pedig ők maguk ragadozók, álnokok és mindenféle embertelen cselekedetekben foglalatostkodók. Találón profétált felőlük Ésaiás proféta, mondván: „Ez a nép szájjal közelget az Úrhoz és csakis ajkaival tiszteli Őt, de a szíve távol van Őtőlé” (Ésa2913, Mt159). Mi azonban, magyarországi református keresztyének, minden háborgattatásaink

közepett, élő hittel és rendületlen bátorsággal teszünk bizonyosságot arról, hogy a mi hűséges Megváltónk minket, drága vérén szerzett örökségét, úgy megőriz, hogy mennyei Atyánk akarata nélkül egy hajszál sem eshetik le fejünkről, sőt minden a mi boldogságunkra szolgál.

Ennek a mi evangéliumi református keresztyén hitvallástételünknek alapján hisszük, tudjuk s meg vagyunk győződve arról, hogy ebben a jelenvaló gonosz világban, mi hozzánk, mindenfelől szorongatott, sokképen zaklatott és szünetlenül háborgatott híveihez, szintén olyan közvetlenséggel intézi most Idvezítő Urunk a mennyekből az ő vigasztaló ígérését, mint ahogy szólott egykor tanítványaihoz: Nem foglak elhagyni titeket árvakat. Nem engedem, hogy ti idegenek, kegyetlenek prédául essetek. Bízatok én bennem. Elmegyek bozzatok, hogy fölépüljetelek lelki házá, szent pásszá, hogy lelki áldozatokkal áldozzatok, amelyek kedvesek Istennek (1Pét25) és lelketeket az igazság iránt való engedelmséggben őszinte atyafiúi szeretetre megtisztítván a Lélek által, egymást tiszta szívből buzgón szeressétek (122).

Talán nem tévedek, ha azt gondolom, hogy bármennyire vigasztalólag hat is reánk ez a jézusi ígérlet, mégis mi — ha komolyan magunkba szállunk — szegyenkezve, zokogva és remegve halljuk ezt az égből üzent kijelentést. Igen; mert sem a világháború borzalmi, sem annak minden képzeletet felülmúló rettenetes következményei nem tudták a mi nemzedékünket a töredelmes bűnbánat, az őszinte megtérés, az üdvös egyetértés és a keresztyéni szeretet jó útjára ráterelni. Pedig mit ér a keresztyénség, mit ér az egész élet Krisztus nélkül? Mit ér a Krisztus nevének jelszóként hangoztatása az Ő igazi hű követése nélkül? És keresztyén-e az, akinek szívében nem lakozik a Krisztus hit által? (Ef317). Bizonyára szomorú és siralmas tény, de valósággal úgy van, hogy a mai keresztyénség nagyban és egészben nem méltó a Krisztushoz, nem hű az evangéliomhoz, sem az apostolok tanításához. Az álkeresztyének Krisztus nélkül pogány erkölcsűek, egymás ellen gyűlölködők és gonosz indulatúak lettek, akik nemtelen cselekedeteikkel megszorítják az Isten szent Lelkét.

Mégis, mégis — hitből eredő megtérés feltevése mellett — vigasztalódhatunk az Úr emez ígérete hallatára: „Elmegyek hozzátok“.

Szinte látom lélekben, mi lesz ebből a megcsontított, megalázott és kifosztott országból, mi lesz ebből az önmarcangolása miatt foszlányokként szétszaggatott árva nemzetből, ha eljön majd közibénk és állandó szállásra itt marad és él közöttünk lelkünkben-szívünkben a Krisztus. Ugyan van-e művészi kéz, amely le tudná rajzolni azt az apokalyptikus képet, mely a Krisztus megjelenése folytán bekövetkező újjászületés és megdicsőülés hű mása lehetne? Hiszen már maga az a gondolat, az a remény, az a hit és tudat, hogy Krisztus az Ő vigasztaló ígérete szerint eljő hozzánk: több mint földi öröm, több mint ideig-óraig tartó boldogság, aminek megvalósulásáért minden igaz keresztyénnek imádkozni, dolgozni, küzdeni, élni becsületbeli köteleesség.

Vegye elő tehát ebben a hazában mindenki a jobbik eszét és ki-ki nyissa föl a szemét. Gondolkozzunk józanon és lássunk tisztán. „Senki titeket meg ne csaljon üres beszédekkel; mert ezekért jő az Isten haragja a hitetlenség fiaira (56). Semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne jöjjön, hanem csak ami jó a szükséges építésre. Minden mérgesség és felgerjedés és harag és lárma és káromkodás kivettessék közületek minden gonoszszággal együtt (429—31). Ne legyen közösségetek a sötétségnek gyümölcstelen cselekedeteivel (511). Úgy járjatok, mint világosságnak fiai, mert a világosság gyümölcse minden jóságban és igazságban és valóságban van (58. 9). Mindmegannyi korszerű és megszívlelendő apostoli intelmek.

Ne bizakodjunk néma bálványokban, ne akarjunk az Úr színe elé közeledni élettelen jelvényekkel, holt cselekedetekkel, üres szólammal, meddő áldozatokkal, hanem az élő örök Istent imádjuk lélekben és igazságban a Krisztus kijelentése szerint. Minden igyekezettel azon legyünk, hogy kikerülvén a bűn örvényeit, a mi hitünk igazságának megbizonyítására szövétnekként világoljon életünkben az erkölcsi jellem, áldásosan hasson és gyarapodjék a lelki erő, az erény, viszont ebben nyilvánvalóvá legyen a kellő belátás, a belátásban az önuralom, az önuralomban a külső-belső vívódások közepett tanúsítandó békeséges türelem, kitartás, állhatatosság, amihez mozdíthatatlan támaszul járuljon hozzá az Isten iránt való bizodalomteljes hűség, félelem, engedelmesség, tisztelet és ennek természetes következménye az atyafiúi szeretet, mert aki nem szereti a maga atyafiát, akit lát, hogyan szeretheti az Istent, akit nem lát (1Ján420); mindezeknek az evangéliumi erényeknek koronájául pedig ékesítsen minden keresztyént az egyetemes emberszeretet (2Pét15—7).

Szívünknek-lelkünknek, egész valónknak ilyen megújodása után bizvást várhatjuk a Krisztust és Ő az eképen megújult szívekbe-lelkekbe, mint élő templomaiba alászáll a mennyekből ama vigasz-

taló ígérete szerint: „Nem foglak elhagyni titeket árvákat, elmegyek hozzátok“.

Ez legyen a mi ideai bőjti vigasztalásunk.

Dr. Erdős József.

Kortünetek

A nagytemplomi botrányos eset hullámai csak nem akarnak elesenedesülni. Gonosz emberek gondoskodnak róla, hogy a reformátusok megzavart nyugalma ne állhasson helyre. Egy gyalázkodó, aljas röpívet hullattak szét ismeretlen kezek, amelyben az „egyházi főfelügyelőség“ aláírással a jó rend és a nemzeti hadsereg ellen izgatnak a reformátusokon esett sérelem címén. Nekünk, reformátusoknak, nincs okunk emiatt policájért kiáltani. Annyi józan esze mindenkinek van ebben az országban, hogy belássa, hogy akármilyen is velünk, ilyen alávaló izgatásra nem vete-medhetnénk. Minekünk drága a haza, drága a magyarság, drága a haza és a nemzet védelmére hivatott hadsereg és ezek ellen mi nem szólnánk rossz szót

Mert a mi életünk ezeknek a drágaságoknak romlásával úgy sem lehetne állandóan boldog.

Nincs mit csodálkozni, ha az ellenségeink akár mint is ellenünk támadnak, mikor a magunk vére is alkalmasnak látja a mai nehéz idöket az ellenünk gúnyolódásra. Lám a Kálvinista Szemle című testvérlap azt az alkalmat, hogy a nagytemplom újra megnyitására ünnepére szóló valamelyik meghívóban a „kálvinista Rómá“-ról van szó, siet felhasználni egynémely fájónak vélt szűrés elhelyezésére. Mi magunk sem tartjuk szerencsésnek a kálvinista Róma elnevezés használatát. Meg is írtuk komoly, nyugodt észrevétel alakjában. De abban, hogy olyankor, amikor egy szörnyűséges sérelem reparálásáról van szó, tisztelt lapársunk épen a szóba köt belé, nem láthatjuk a jelét annak a testvéries szeretetnek, amit mi máskor is, de most még inkább szükségesnek tartunk és annak érdekében erre a gúnyos megjegyzésre reflektálni nem kívánunk.

Hogy a vörös szín hol pompázott inkább, arról épen a testvéri szeretet fenntartásáért nem akarunk beszélni. Annyi bizonyos, hogy Debreczenben a forradalom első napjaitól kezdve a jó rendfentartása és az egyházi hatóságok tiszteletben tartása érdekében hangzott el sűrű figyelmeztetés. Mi is intéztünk körlevelet a gyülekezetekhez, de ebben a körlevélben — tessék csak megnézni lapunk 1918 decemberi számait — a haza és az egyház törvényeinek megtartására hívtuk fel hitünk cselédeit.

A Kálvinisták Templomegyesületének alapszabályait nem erő-ítette meg a belügyminiszter. A többek közt azért, mert az egyesület alakulásá-

nak oka és célja nincs kifejtve. Mély tisztelettel vagyunk a belügyi kormány iránt — jól tudván, hogy minden felsőbbség Istentől vagy, de mégis sajátosságunk kell találnunk azt az okoskodást, hogy az alakuló gyűlésen elhangzott felszólalásokat nem lehet a gyűlés véleményének tekinteni. Mi eddig úgy tudtuk, hogy ha *ellenmondás nélkül* többen is elmondják ugyanazt, ha a felszólalók közt senki sincs ellenvéleményü. — akkor nem szokták a határozatot esetleg lehető más vélemény miatt érvénytelennek tekinteni. Úgy látszik, újabban az a felfogás, hogy a gyűlés határozata csak akkor kétségtelen, ha minden jelen volt — mind a három ezer — kijelenti, hogy ő csakugyan nem akar semmi mást.

Különfélék

A Nagytemplom ünnepélyes újramegnyitása folvó hó 9. napán a következő módon lesz: a) a Nagytemplomi istentisztelet sorrendje: 1. Fennálló ének (XC. zsolt. 1. v.). 2. Gyülekezeti ének (XXXV. zs. 1. v.). 3. Az úrasztalánál bibliát olvas és imádkozik Szele György debreczeni lelkipásztor. 4. Karének. Összesített vegyes kar. 5. Prédikál Dr. Baltazár Dezső püspök. 6. Karének: Városi Dalegylet és Kollégiumi Kántus. 7. Záró imádságot és áldást mond Németh István püspök. 8. Gyülekezeti ének (CXXII. zs. 3. v.). 9. Hymnus. — b) A Kistemplomban a presbiterok országos gyűlésének sorrendje: 1. Imádkozik Takács József dunamelléki egyházkerületi főjegyző. 2. A megjelenteket üdvözlis a gyűlést megnyitja Márk Endre debreczeni h. főgondnok. 3. Határozati javaslatot terjeszt elő Kiss Ferenc tiszántúli egyházkerületi főjegyző. 4. Hitvallás: Haypál Benő budai lelkipásztor. 5. Imádkozik Czeglédy Sándor győri lelkipásztor, tatai esperes. Az ünnepélyen az ország minden részéből nagy számmal vesznek részt.

A kollégiumi igazgatóság kéri azokat a gyülekezeteket, amelyek a rájuk jövő husvéti ünnepre legátust nem kérnek, hogy ebbeli elhatározásukat legkésőbb folyó hó 12-ig vele tudassák.

A spiritizmusról három előadást rendezett a Debreczeni Kálvinisták Templomegyesülete helyett a Debreczeni Protestáns Irodalmi Kör. Az elsőt — mint már jeleztük — Dr. Tüdös Kálmán tiszti főorvos értekezett élettani szempontból, a másodikon Dr. Tankó Béla a lélektani bűvárlatok meglepő eredményeinek csoportosításával mutatott rá az öntudat különböző ténykedéseire, amelyeken alapszik mindaz, ami a spiritizmusban értékes. Ez a mag azonban nem szellemektől származik, hanem az öntudat műve. Az előadást, a dísztermet zsúfolásig megtöltő hallgatóság nagy figyelemmel élvezte. A harmadik előadás folyó hó 2-án az oratóriumban volt. Erről részletesebben jövő számunkban írunk.

Olvasóinkhoz. Lapunk múlt évi előfizetési hátraléka tetemes összegre rug. Felkérjük a hátralékosokat, hogy a díjakat mielőbb sziveskedjenek befizetni.

Különböző segélyek. A kongrua és korpótlék még nem érkezett meg az egyházkerületi pénztárhoz. A havi drágasági segélyek nyugtáinak szétküldése folyamatban van. Eszen a helyen is kérjük a nt. lelkész urakat, hogy a bélyegilleték lerovása körül alkalmazkodjanak a vonatkozó szabályhoz. Legcélszerűbb az illetéket a községnél vagy az adóhivatalnál pénzben kifizetni, amikor a kifizetés megtörténtét a felvevő hivatal a nyuglap felső részén nyugtázza.

Háromezer koronát köldött előfizetesképen Csutoros Elek clevelandi magyar református lelkipásztor a Debreczeni Protestáns Lapnak. Most amikor a léttel küszködünk, nagyon jól esik úgy az anyagi segítség, mint a kísérő levélben foglalt erkölcsi elismerés. Ha még 10—12 honfitársunktól kapnánk ilyen segítséget, lapunknak nagyobb terjedelemben megjelenése biztosítva lenne. Hálásak vagyunk ezért az összegért is s örömmel olvastuk, hogy nemeslelkű lelkipásztortársunka „Reformáció”-nak s az „Egyházi Értesítő” laptársainknak is köldött 1000—1000 koronát. Mindezekkel erősíti a magyar reformátusságot.

A skót reformátusok adománya. A Skót Segélyező-Bizottság 10 debreczeni református hittanhallgatót részesített ruha-, cipő- és fehérnemű segélyben. A segélyben részesült hittanhallgatók legnagyobb része menekült, akiket mint minden anyagi támogatás nélkül állókat, melegen érintett hitrokonaink ez irányban is megnyilvánult szeretete. Az adomány, amelyben egy-egy theologus részesült, a mai árak szerint kb. 15—16,000 korona értéket képvisel. Nem mulaszthatjuk el, hogy ez úton is meg ne köszönjük úgy a Skót Segélyező-Bizottság kedves gondoskodását, mint a bizottság budapesti vezetőjének, Nagy Sándor dr. református lelkésznek ez irányban kifejtett faradozását.

Tanítói konferencia. A debreczeni református tanítótestület február 26-án, szombaton tartotta IV. konferenciáját az egyház tanácstermében. Uray Sándor iskolaszéki elnök megnyitó áhítata után, a tanítóképzésről és annak reformjáról igen tartalmas és minden aktualitásra kiterjedő előadást tartott dr. Veress István tanítóképző-intézeti igazgató. Ezenkívül a Társadalomnevelésről dr. Varga Lajos ügyvéd, presbiter, A fogalmazás tanításáról pedig Telky Róza tanítónő értekezett.

Biró Lajos kiváló magyar tudósról és természetkutatóról ír részletesen egyik napilap. A 64 éves, munkavágyó férfi most a Nemzeti Múzeumban dolgozik szerény fizetésért. Mi, akik őbenne a debreczeni kollégium egykori jeles növendékét becsüljük, egyszersmind az élete pályájában a magyar faj szellemi képességét, törhetetlen szorgalmát s még a méltánylás elmaradása esetén is csüggedetlen idealizmusát, általában a magyar typus sorsát látjuk lerajzolni.

Eladó alig használt, peruvienből készült papi tóga. Megtekinthető március 15-ig Szabó János férfi szabó üzletében, az egyházi bérpalotában (Nagytemplom mellett). Aki megveszi, nélkülöző öreg nyugdíjas szolgatársán és családján segít.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

903—1921. szám.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A Protestáns Országos Árvaegylet tulajdonát képező budapesti Árvaház elnöksége felkérésének teszek eleget, amidőn a Nagytiszteletű s a bölcs vezetése alatt álló egyházmegye lelkészei és tanítóinak figyelmét felhívom nevezett árvaházban elhelyezést nyert árvák fehérmű szükségleteire, melyeket a legegyszerűbb minőségben és a legszűkebben mért mennyiségben sem képes az intézet immár beszerezni. Főleg a kendertermelő vidéken, vagy ahol a házi szöttek rendelkezésre áll, méltóztassanak egyházunk tagjainál odahatni, hogy protestáns árvaházunk bármily csekély adománnyal is természetben támogattassék. Egy-egy községben ezek az adományok összegyűjtve, az adakozók névsorával együtt *Protestáns Árvaház, Budapest, VII., Szegényháztér 1. sz.* alá postai, vagy valamely biztos szállítási mód segítségével lennének elküldendők.

Úgy a Nagytiszteletű, mint a kebelbeli lelkész és tanítói-kar szíves, odaadó közreműködését amidőn legmelegebben kérem, egyben közlöm az árvaház elnökségének hozzám intézett átiratából a következő sorokat: „Egyszerűen kétségbeejtők azok az állapotok, melyekkel ma, ártatlan kis árváink érdekében megküzdenünk kell. Ez esetben a város fordul kérő szavával a falu, a vidék jó népéhez. Nem bűnös embereknek, de ártatlan kis gyermekeknek kér alamizsnát, kik között számos falusi gyermek is nevelkedik, kik igazán nem tehetnek róla, hogy a városban bűnök is tenyésznek. Itt a magyar faj új, jobb generációjának felruházása és kellő testi fejlődése van veszélyeztetve; ha kérő szavunk meghallgatásra talál: a készülő ruha nemesak testüket fogja megvédeni, de lelküket is a falu és a város egyesült szeretetébe s jóságába öltözteti fel“.

Debreczen, 1921 február 27.

Dr. Baltazár Dezső
püspök.

Pályázat

a békésbányai református egyházmegye kötelekébe tartozó gyulai református egyház lelkészi állásra.

Javadalom:

1. Kézpénz 1384 korona, melybe be van számítva a terménybeli javadalom megváltási összege.
2. Föld 80 hold legelő illetményeivel egy tagban, melyet az illető lelkész tetszés szerint

használhat, melytől az adót és minden terheket az egyház viseli.

3. Stóla az egyházkerület által meghatározott mennyiségben.

4. Alkalmos lakáshely kerttel együtt.

A készpénz évnegyedenként négy esetben előre fizetendő.

A megválasztott lelkész az özvegygel történt megegyezés alapján megváltani köteles az elhalt lelkész által a papi földön építettett egy szoba, konyha, kamrából álló épületet és a lelkész kertjében levő 71 darab termő gyömolcsfát és az udvaron levő 68 díszfát.

A megválasztott lelkész állását 1922 január 1-én elfoglalni köteles. Azonban az egyháztanács határozata szerint a javadalmi földet az egyház az 1921—1922. gazdasági évre haszonbérbe adja ki s az első félévre esedékes haszonbérösszeg az özvegyet illeti, a megválasztott utód ellátásáról pedig úgy gondoskodik, hogy az 1921—1922. gazdasági év második felére esedékes haszonbérösszeget havielőleges részletekben részére az egyház pénztárából 1922 január 1-től folyósítja.

Pályázni kívánók kérvényüket lelkészi oklevélükkel és pályázati hirdetés közzététele után kelt szolgálati bizonyítványukkal felszerelve, legkésőbb 1921 március hó 29. napjáig Futó Zoltán espereshez Szentesre küldjék be.

Debreczen, 1921 február hó 28. napján.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Most jelent meg!!

kiadásunkban

A Dr. Baltazár Dezső

próbáltatások idejéből

című emlékirata.

A könnyen gördülő nyelven megírt vaskos kötet vezető helyen áll azok között a munkák között, amelyek a forradalom és oláh megszállás idejére rávilágítanak. A könyv bolti ára a 15% könyvkereskedői felárral 138 korona, mely összegnek előzetes beküldése mellett azt **bérmentve** küldjük meg.

Debreczen szab. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület tulajdonát képező

„Méliusz“ könyvkereskedés

könyvkiadóhivatala

Debreczen, Ferencz József-ut 26.